

32. İnternet Gazetelerindeki Siyasi Haberlerin 5N1K Kuralı ve Haber Yazma Teknikleri Çerçevesinde İncelenmesi: Hürriyet, Mynet ve Sözcü Örneği¹

Mehmet Emin BEGTİMUR²

APA: Begtimur, M. E. (2024). İnternet Gazetelerindeki Siyasi Haberlerin 5N1K Kuralı ve Haber Yazma Teknikleri Çerçevesinde İncelenmesi: Hürriyet, Mynet ve Sözcü Örneği. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (40), 532-552. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1502214>.

Öz

Toplumsal hayatın birçok alanını etkileyen ve kökten değiştiren modern teknolojiler iletişim araçlarının özelliklerini, işleyişini, üretim ve tüketim süreçlerini ve özellikle de gazetecilik mesleğinin işleyiş biçimine de derinden etkilemiştir. Yeni iletişim araçları haber kaynağına ulaşılması, haber malzemesinin toplanması ve seçilmesi, yazılması ve hedef kitleye ulaştırılmasını kapsayan tüm haber üretim süreçlerine etki etmiş ve iş yapma biçimlerinde önemli değişikliklerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Geleneksel gazetelerin özelliklerini taşımakla birlikte yeni birtakım özelliklere sahip olan internet gazetesi yöndeşme özelliği sayesinde aynı haberi aynı platformda farklı formatlarda üretebilmekte ve yayımlayabilmektedir. Bunlara bağlı olarak internet gazeteciliğinde kullanılan haber yazma kuralı ve haber yazma tekniklerinin de bazı değişikliklere uğradığını ifade etmek mümkündür. Araştırmada internet haberciliğinde siyasi haberlerde 5N1K öğelerinden hangilerinin ön plana çıkarıldığını ve hangi tür haber yazma tekniklerinin kullanıldığını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu amaçla Similarweb'in 1 Mart 2024 tarihli raporunda Türkiye'de en çok ziyaret edilen haber siteleri sıralamasında ilk üç sırada yer alan Hürriyet, Mynet ve Sözcü'nün internet gazetelerinden rastgele örneklem yöntemiyle seçilen toplam 60 adet siyasi haber üzerinde içerik analizi yapılmıştır. Veriler söz konusu gazetelerin internet sitelerinden dijital olarak toplanmıştır. Verilerin analizinde Microsoft Excel programı kullanılmıştır. Yapılan içerik analizi sonucunda, geleneksel gazetelerden farklı olarak, internet gazetelerinde belli başlı haber yazma kuralı ve haber yazma tekniklerinin sıkça tercih edilmekte olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: internet gazetesi, siyasi haber, haber yazma kuralı, haber yazma teknikleri.

¹ **Beyan (Tez/ Bildiri):** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin, Oran: %16

Etik Şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 04.04.2024-**Kabul Tarihi:** 20.06.2024-**Yayın Tarihi:** 21.06.2024; **DOI:** 10.29000/rumelide.1502214

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

² Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Yeni Medya ve İletişim Bölümü / Dr., İstanbul Gelişim University, Faculty of Applied Sciences, Department of New Media and Communication (İstanbul, Türkiye), mbegtimur@gmail.com, **ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0003-4458-3976> **ROR ID:** <https://ror.org/0188vh39>, **ISNI:** 0000 0004 0474 4306

Examination of Political News in Internet Newspapers within the Framework of 5W1H Rule and News Writing Techniques: The Example of Hürriyet, Mynet and Sözcü³

Abstract

New technologies that affect and radically change many areas of social life have deeply affected the means of communication and especially the way the journalism profession operates. New communication tools have affected all news production processes, including reaching the news source, collecting and selecting news material, writing it and delivering it to the target audience, and have caused significant changes in the way of handling. Although it has the features of traditional newspapers, the internet newspaper has a number of new features and can produce and publish the same news in different formats on the same platform, thanks to its convergence feature. Accordingly, it is possible to state that the news writing rules and news writing techniques used in internet journalism have also undergone some changes. The research investigates which of the 5W1H elements are highlighted in political news in internet journalism and what kind of news writing techniques are used. For this purpose, content analysis was conducted on a total of 60 political news selected by random sampling method from the online newspapers of Hürriyet, Mynet and Sözcü. As a result of the content analysis, it was determined that, unlike traditional newspapers, some news writing rules and news writing techniques are frequently preferred in online newspapers.

Keywords: Internet newspaper, political news, news writing rules, news writing techniques.

³ **Statement (Thesis / Paper):** It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.
Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.
Funding: No external funding was used to support this research.
Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.
Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.
Similarity Report: Received - Turnitin, Rate: 6
Ethics Complaint: editor@rumelide.com
Article Type: Research article, **Article Registration Date:** 04.04.2024-**Acceptance Date:** 20.06.2024-
Publication Date: 21.06.2024; DOI: 10.29000/rumelide.1502214
Peer Review: Two External Referees / Double Blind

1. Giriş

İnsanoğlunun etrafında olup biteni bilme isteği ve yeni olaylar ya da gelişmeler hakkında bilgi sahibi olma arzusu hep var olmuştur. Bu arzu ve isteği karşılama ihtiyacı da haberin ve dolayısıyla haberciliğin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Geçmişten günümüze kadar gelişen teknolojik gelişmelere paralel olarak farklı formatlarda haber ya da haber benzeri içerikler üretilmiş ve toplumun çeşitli ihtiyaçları karşılanmıştır. Kitle iletişim araçlarının içeriklerinin önemli bir kısmını oluşturan haber, enformasyon çağının ayrılmaz bir parçası haline gelmekle birlikte; bireyleri eğitime, bilgilendirme, eğlendirme, toplumsallaştırma, kültürel zenginliklerine katkıda bulunma ve sosyal etkileşim vb. konularda önemli işlevlere sahip olabilmektedir. Bir tür hikaye anlatıcılığı olan gazetecilik, toplumdaki haber değeri taşıyan olayları belirli olay örgüsü ve anlam bütünlüğü içerisinde sunarak hedef kitlenin gelişmeleri takip etmeleri, dünyayı anlamaları ve yorumlamalarına katkıda bulunma çabasındır. Yani bulunduğu zaman ve koşullara göre yazılı, sesli, görüntülü ve multimedya formatında haber içeriği üreterek bireylerin ve toplumun bilinçlenmesini sağlamaktadır.

Toplumsal hayatın birçok alanını etkileyen ve kökten değiştiren yeni teknolojiler iletişim araçlarını ve özellikle de gazetecilik mesleğinin işleyiş biçimini de derinden etkilemiştir. Yeni iletişim araçları haber kaynağına ulaşılması, haber malzemesinin toplanması ve seçilmesi, yazılması ve hedef kitleye ulaştırılmasını kapsayan tüm haber üretim süreçlerine etki etmiş ve iş yapma biçimlerinde önemli değişikliklerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Geleneksel gazetelerin özelliklerini taşımakla birlikte yeni birtakım özelliklere sahip olan internet gazetesi yöndeşme özelliği sayesinde aynı haberi aynı platformda farklı formatlarda üretebilmekte ve yayımlayabilmektedir. Bunlara bağlı olarak internet gazeteciliğinde kullanılan haber yazma kuralı ve haber yazma tekniklerinin de bazı değişikliklere uğradığını ifade etmek mümkündür. Geleneksel habercilikte genellikle ters piramit tekniğiyle yazılan siyasi haberlerin internet haberciliğinde ne tür haber yazma teknikleri ile yazıldığı ve 5N1K öğelerin hangilerinin ön plana çıkarıldığına bilinmesi hem haberci ve okur/izler/dinler kitle açısından hem de haberin okunması, anlaşılması ve analiz edilmesi açısından önem arz etmektedir. Dolayısıyla çalışmada internet haberciliğinde siyasi haberlerde hangi 5N1K öğelerinin ön plana çıkarıldığı ve ne tür haber yazma teknikleri ile yazıldığı sorusu araştırılmaktadır.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Haber Kavramı ve Haber Değeri

İngilizce'deki North, East, West ve South sözcüklerinin ilk harflerinden oluşan "news" (haber) kelimesi "dünyanın dört bir yanında meydana gelen olaylar" şeklinde tanımlanmaktadır (Uyguç ve Genç, 1998: 107). Haber, herhangi bir zamanda ve mekânda vuku bulan olaylara ilişkin önemli gelişmeleri içeren özgün ve ilginç bir anlatı türüdür (Dursun, 2005: 70). Tokgöz'e (2020: 224) göre "Haber, herhangi bir zamanda geçen olay, fikir ya da sorunun özetidir". Başka bir ifadeyle haber, günlük hayatın rutin akışı içerisinde değişikliğe neden olan ya da neden olacak olaylar silsilesinden ibarettir (Girgin, 2014: 108).

Olay, aslında türlü olgu(fact)ların belirli bir zaman ve mekân düzleminde oluşmasıdır. Haberde önemli olan, olayları oluşturan olguların niteliğinin ve anlamının belirli bir sistematik ve çevresiyle olan etkileşim bağlamında kurgulanmasıdır. Olaylar habere dönüştürülerek insanlara iletilmediği takdirde birer hayal ürünü olmaktan öteye gidemez. Olaylar, haberin hammaddesidir. Haber ile olay eş değer olmadığı ve olamayacağı için haberde gerçeklik payı her zaman değişkendir (Tokgöz, 2020: 224). Wibur Schramm (1949: 20) olay ile haber arasındaki ilişkiyi şu şekilde açıklamaktadır: "haber bir olay değildir.

Olduktan sonra algılanabilecek bir olgudur. Olayla özdeş değil, fakat olayın esas çevresi içinde tekrar kurulabilmesi hedefidir”.

Yazılı, işitsel, görsel ve dijital iletişim araçları diğer bütün toplumsal yapılar gibi tarihsel süreç içerisinde doğup büyümüş ve gelişip biçimlenmiştir. Kullanılan iletişim teknolojileri de sürekli değişime uğramaktadır. Kullanılan kitle iletişim araçlarının sahip olduğu özellikler ve yönetim biçimi, söz konusu araçlardan sunulan haber üzerinde, bulunduğu coğrafya, yasal düzenleme, kurumsal denetim, sosyal yapı ve toplumun genel geçer norm ve davranış kodlarına göre anlamlılık kazanmaktadır. Tokgöz (2020: 212), haber kavramının doğru anlaşılması için unutulmaması gereken en önemli hususu şöyle özetlemektedir:

*Kullanılmakta olan iletişim teknolojisi

*Mevcut toplumsal yapı.

Dolayısıyla haber kavramının tanımı, anlamı, niteliği ve özelliklerini somut bir şekilde anlayabilmek için yukarıdaki iki husus göz önünde bulundurulmalıdır.

Belli bir zaman diliminde meydana gelen birçok olay, eylem ve söylem silsilesinden bazılarını seçerek izler/dinler/okur kitesine ulaştırılmak üzere habere dönüştürülmesinde kullanılan ölçünün ne olduğu çok önem arz etmektedir. Tam da bu noktada haber değeri kavramı belirmektedir. Zira haber değeri kavramı haberci için belli ipuçları sunarak geniş olay havuzundan önemli olanı seçme ve önemsizleri eleme sürecini kolaylaştırmaktadır.

Haber değeri, herhangi bir söylem, olay ve eylemin izler/dinler/okur kitesine ulaştırılması için sahip olması gereken özellikler (Yanıkaya, 1999:12)'dir. Birçok habercinin tam olarak tanımlayamayacakları ama karşılaştıkları an tanıyabilecekleri ve anlayabilecekleri soyut bir kavram olan haber değeri, habercilerin bireysel bakış açısı değildir belki haber üretim sürecinde kullandıkları profesyonel kodlardan ibarettir. Haber kavramını tanımlamak yerine haber değerine eğilen çalışmalar, tanımın ne olması gerektiğinden ziyade haberin içinde nelerin yer alması gerektiği üzerinde durmaktadır. Haberde hangi öğelerin bulunduğu, bulunacağı ve bulunması gerektiğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Haber değerinin temel öğelerini aşağıdaki gibi ifade etmek mümkündür (Tokgöz, 2020: 232):

*Zamanlılık (immediacy)

*Yakınlık (proximity)

*Önemlilik (prominence)

*Sonuç (consequence)

*İnsan ilgisini çekme (human interest)

Bazı çalışmalarda bu öğelere ek olarak çatışma (conflict), kuşku (suspense), ilginçlik (odddity), duygusalılık (emotions), yenilik ve orijinallik gibi unsurlara de değinilmektedir.

2.2. 5N1K Kuralı ve Geleneksel Haber Yazma Teknikleri

Haber üretim sürecinde haber değeri taşıyan olayların seçimi ve toplanması kadar bu olayları habere dönüştürürken dikkat edilmesi gereken yazım kural ve teknikleri de önemlidir. Haberi yazarken kullanılan kural ve teknikler seçilen konunun içeriğine, önemine, özelliklerine ve kişisel tercihlere göre değişiklik göstermekle birlikte genel kabul görmüş yazım kuralı ve teknikleri bulunmaktadır. Bu bağlamda 5N1K kuralı, her haberci için vazgeçilemez altın kural olarak her zaman geçerliliğini korumaktadır.

Haber genellikle en temel haliyle “giriş” ve “gövde”den oluşmaktadır. İdeal olan aslında haberin “giriş”inde “ne, nerede, ne zaman, neden, nasıl ve kim” sorularının yanıtlarının verilmesidir. Bu soruları yanıtlamak üzere geliştirilen kurala “5N1K” kuralı denmektedir. Aslında bunların haberin giriş bölümünde yer alması ideal olandır. 5N1K bir arada bulunduğu zaman, temel dilbilgisi kurallarına göre özne ve yüklemden oluşan bir cümle kurulmaktadır. Bununla birlikte yer, zaman, mevcut durum ve nedeni bildiren sıfat ve zarfa da yer verilmiş olacaktır. 5N1K'nin yerli yerinde kullanılması durumunda “giriş”, haberde aktarılmak istenen esas temanın özeti niteliğindedir. Haberin gövde metni ise “giriş”te özetlenen bilgilerin genişletilmesi ve detaylandırılmasıdır (Tokgöz, 2020: 273-274). Fakat her zaman her haberde tüm soruların yanıtları bir arada bulunmayabilir. O yüzden bazen dolaylı bir şekilde kullanıldığı da görülmektedir. Ayrıca haberde 5N1K'nin yanıtlarının önemi her zaman eşit olmayacaktır. Konunun niteliğine ve içeriğine göre bazı soruların yanıtları diğerlerinden önemli olabilmektedir.

Haber değeri olan herhangi bir olay/olayların anlamlı bir bütünlük içerisinde haber formatına dönüştürülmesinde 5N1K kuralı önemli role sahiptir. 5N1K kuralının eksik uygulandığı durumlarda haber anlam bütünlüğünü kaybetmekte ve anlaşılması zor hale gelmektedir. Okur/izler/dinler kitle açısından haberin güvenilirliği ve doğruluğu zayıflamaktadır (Arsan, 2005: 139). 5N1K kuralı çerçevesinde yazılan haber metni okur/izler/dinler kitle tarafından kolay anlaşılma ile birlikte hem konu tüm yönleriyle işlenmiş hem de gazetecilik açısından da doğru bir habercilik yapılmış olacaktır (Eryılmaz, 2005:159-160). Dolayısıyla habercinin her koşulda 5N1K kuralı çerçevesinde bir akış izlemesi ve haberi kurgulaması kritik öneme sahiptir. Haber yazmak esnasında habercinin 5N1K sorularını yanıtlama çabasıdır. Haber yazma teknikleri ise, söz konusu öğelerin haber metni içerisine yerleştirilme yöntemleridir. Bu sebepten 5N1K öğelerinin haber metni içinde nerede, ne şekilde ve hangi derinlikte verileceğine bağlı olarak farklı haber yazma teknikleri geliştirilmekte ve uygulanmaktadır.

Geleneksel haber yazma tekniklerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

1) Ters piramit tekniği: Haber yazma teknikleri içinde en eski ve en çok tercih edilen tekniktir. Ters piramit tekniğinde bilgiler önem sırasına göre verilmektedir. Haberde en önemli bilgiler haberin başında yer alırken haberin sonuna yaklaştıkça aktarılan bilgilerin önemlilik derecesi azalmaktadır. Tıpkı mimaride olduğu gibi bir önem sırası söz konusudur (Tokgöz, 2020: 273-275). Birçok haberci tarafından çokça tercih edilen bu teknik, okur/izler/dinler kitlenin haber içeriğini hızlı kavrayabilme ve haberin önemli hususlarını kolayca bulabilmelerine kolaylık sağlamakla birlikte haberi yazana ya da editöre haber metnini kısaltma ya da uzatma konusunda bir manevra alanı sunmaktadır (Eryılmaz, 2005: 161). Haberin “giriş” kısmında 5N1K öğelerine yer vermek esnasında bir bakıma, haber metninde kullanılan her cümlenin kendinden önceki her cümleden daha az önemli olduğu ters piramit tekniğini uygulamaktır.

2) Kare ya da dörtgen tekniği: Ters piramit tekniğinden sonra en çok kullanılan haber yazma tekniklerinden biridir. Bu teknikte 5N1K öğeleri haber metninin tamamına yayıldığı ve her paragraf ve her cümlenin önemlilik derecesi eşdeğer olduğundan, okur haberin tamamını okumadan haberi anlayamaz. Paragraflar bağlayıcı cümlelerle birbirlerine bağlanmış ve hikaye örgüsü derinlemesine ilerlediği için bu tekniğin en temel özelliği “neden” üzerinde durmasıdır (Tokgöz, 2020: 277). Haber üst üste dörtgen bloklar biçiminde kurgulanmakta ve girişten sonraki detaylar ve artalan bilgisi gövde metnine eşit oranda dağılmaktadır (Bülbül, 2000: 165).

3) Normal piramit tekniği: Ters piramit tekniğinin tam tersi olan bu haber yazma tekniğinde daha az önemli olandan daha çok önemli olana doğru bir akış izlenmektedir (Girgin & Özay, 2013: 170). İlk olarak ayrıntıların ardından önemli bilgilerin sunulduğu bu teknik, günümüzde en çok magazin haberciliğinde tercih edilmektedir (Tokgöz, 2020: 277). Normal piramit tekniği genellikle hız ve zaman baskısının olmadığı durumlarda daha çok tercih edilen bir tekniktir.

4) Serbest yazma tekniği: Haber herhangi bir haber yazma tekniğine bağlı kalmaksızın yazılmakta ve hikâye örgüsünün akışına göre farklı üsluplar kullanılmaktadır. Hafta sonu ve özel gün ekleri, seyahat yazıları ve dergilerde daha çok kullanılmaktadır (<https://www.iienstitu.com/blog/haber-yazma-teknikleri>).

5) Konuşma dili tekniği: konuşma dilinde kullanılan sade, kısa ve basit ifadeler ve cümleler kullanılmaktadır. Haber dilinin anlaşılır olması ve samimiyet esastır. Genellikle TV haberciliğinde daha çok tercih edilmektedir.

6) Kronolojik dizi tekniği: olaylar ortaya çıkış ve gelişme sırasına göre anlatılmakta ve sebep-sonuç ilişkisi kronolojik çerçevede ele alınmaktadır.

2.3. İnternet Gazeteciliği ve İnternet Gazeteciliğinde Haber Yazma Teknikleri

Teknolojik gelişmelere bağlı olarak toplumsal hayatın birçok yönü değişime uğramıştır. Ekonomiden siyasete, sanattan felsefeye, kültürden ideolojiye dek birçok alan teknolojik gelişmelerden nasibini almaktadır. Bununla birlikte toplumun sosyal ilişkileri, düşünce biçimi, davranış kodları ve iş yapma biçimlerinin değişimi kaçınılmaz hale gelmiştir. Elbette bu değişim ve gelişmelerden en çok etkilenen alan ise teknolojik yeniliklerin ilk olarak yansıdığı iletişim alanıdır. Artık kitle iletişim araçlarının sahiplik yapısı, kullanılan araç ve yöntemler, habercilik anlayışı ve iş yapma biçimi kökten değişmektedir. Bunların sonucunda gazetecilik de söz konusu gelişmelerden etkilenmiştir.

İnternet gazetesi, geleneksel kitle iletişim araçlarının haber toplama, yazma ve içerik üretme yöntemlerini kullanarak ama internet aracılığıyla içerik dağıtımını ve paylaşımını yapan bir iletişim aracı (Gürçan, 1999: 68) olarak ifade edilmektedir. İnternet gazeteciliği ise, gazeteciliğin haber ve içerik üretim pratiklerinden yararlanılarak, içeriklerin internetin sunduğu imkân ve kolaylıklarla hedef kitleye ulaştırılması, aktarılması ve paylaşılmasıdır (Dilmen, 2003: 112). Özetle ifade etmek gerekirse internet gazeteciliği, geleneksel gazetecilik mesleğinin tüm süreçlerine internetin eklenerek gerçekleştirilmesidir.

İnternet gazetelerinin hedef kitlesinin hızla genişlemesinin ardında yatan sebepleri; teknik açıdan hızlı ve ucuz olması, bilgi kapasitesinin yüksek ve aktarımının kolaylığı, etkileşimli ve çok yönlülüğü gibi faktörlere bağlamak mümkündür (Bulut, 2006: 25-26). İnternet gazeteciliği geleneksel, tek yönlü, hiyerarşik, merkezîyetçi iletişim biçiminin yerine özgürlükçü, yeni, etkileşimli ve çok yönlü bir iletişim

biçimi sunarak hem gazeteci açısından hem de okur kitlesi açısından yeni bir habercilik anlayışını ortaya çıkarmıştır (Törenli, 2005: 208). Yani internet gazeteciliği geleneksel kitle iletişim araçlarının özelliklerini taşımakla birlikte barındırdığı düşük maliyet, kullanım kolaylığı, hızlılık, zaman ve mekân sınırını aşma, piyasaya giriş ve çıkış engellerinin az olması, multimedya, erişilebilirlik ve katılımcılık gibi niteliklerinden ötürü gazeteciliğe çok önemli katkı sunmakta ve gazetecilik mesleğinin iş yapma biçimini derinden etkilemektedir.

Haber yazma teknikleri teknolojik gelişmelere, kitle iletişim araçlarının özelliklerine, yayın kuruluşunun habercilik anlayışına, konunun içeriğine ve haberi yazanın kişisel tercihlerine göre değişiklik göstermektedir. Her şeyin dijitalleşmeye başladığı günümüz koşullarının internet gazeteciliğinde geleneksel haber yazım tekniklerinin yanı sıra farklı haber yazma teknikleri de geliştirilerek uygulanmaktadır. Bu haber yazma tekniklerini kısaca şöyle ifade etmek mümkündür:

1) T modeli: T'nin yatay çizgisi olayı özetler ve genellikle “neden” sorusunu yanıtlamaya çalışır. 2-3 cümle ile haberin sonucu özetlenir. T'nin yatay çizgisi ise olayın nasıl olduğuna dair gelişme ve ayrıntıları ifade eder (<https://www.poynter.org/dj/122000.html>).

2) Ters piramit modeli: geleneksel habercilikte olduğu gibi internet haberciliğinde de en çok tercih edilen haber yazma tekniğidir. Haberin girişinde “ne, ne zaman, nerede ve kim” sorularının yanıtı verilir. Gövde metinde ise “neden ve nasıl” sorularının yanıtları yer alır (Gürcan, 2012: 32).

3) Online piramit tekniği: Stephen Kimber tarafından geliştirilen bu teknikte haber başlığından hemen sonra haberin tamamını özetleyen bir giriş paragrafı verilmektedir. Haberin ayrıntıları ve artalan bilgisi için link aracılığıyla başka bir katmana geçiş sağlanmaktadır. Verilen linkler aynı haber sitesinin başka sayfasına geçişi sağlayabildiği gibi başka bir haber sitesinin konuyla ilgili linkleri de olabilmektedir (<https://www.iienstitu.com>).

4) Doğrusal olmayan (non-linear) teknik: 5N1K öğelerini belli bir bütünsellik içinde sunmak yerine, internetin hipermetinsellik özelliği sayesinde haberi farklı ara başlıklarla parçalara ayırarak farklı sayfalarda vermekle birlikte haberin ayrıntılarına ilişkin erişim linklerinin de verilmesidir (Gürcan, 2012: 32).

5) Doğrusal (linear) yazım tekniği: geleneksel bir haber yazma tekniği olan doğrusal teknik genellikle gazete ve dergi haberlerinde tercih edilmektedir. Haberin hikaye örgüsü kronolojik dizilim içinde birbirini izleyerek verilir. Haber aynı sayfada bitirilir ve sonraki sayfaya geçilmez (<https://www.iienstitu.com>).

6) Kümelem (pile-on) tekniği: internet haberciliğinde göze çarpan önemli haber yazma tekniklerinden biridir ve son dakika haberleriyle ilişkilidir. Haber siteleri genellikle son dakika haberleri ana sayfanın en üst kısmına yerleştirirler. Yer sınırlılığından dolayı her gelen yeni haber sayfanın en üst kısmına yerleştirildiğinden bir önceki haber otomatik olarak son dakika haberin altında kümelendir. Bu teknikte kritik olan haberlerin önemlilik sırası değil “sıcak ve son dakika” haberi olmasıdır (<https://www.poynter.org/dj/122000.html>).

7) Anlatım (narration) tekniği: ters piramit tekniğine bir alternatif olarak kullanılan bu teknikte haber, hikaye anlatıcılığı mantığıyla kurgulanır. Hikâye örgüsünün giriş, gelişme ve sonuç bölümleri bulunmaktadır. Haber neden-sonuç ilişkisi ve gelişme sırasına göre anlatılır. Haberde türlü diyalog ve anekdotlar bulunur (Gürcan, 2012: 38). Haberci bir hikâye anlatıcısıdır ve haber hikayeleştirilir.

8) Kum saati (hourglass) tekniği: Anlatım (narration) tekniği ve ters piramit tekniğinin en iyi yönlerinin birleşiminden ortaya çıkmaktadır. Bu teknikte haber üç kısımdan oluşmaktadır: haberin özeti; özetten sonra detaylara doğru birkaç cümlelik geçiş; hikâye anlatıcılığı mantığı ile olayların kronolojik sıralamasıyla anlatımı. Kum saati (hourglass) tekniği genellikle polisiye ve adliye haberlerinde tercih edilmektedir (Gürcan, 2012: 38).

Yukarıda zikredilen farklı haber yazma tekniklerinden anlaşılacağı üzere hem geleneksel haber yazma teknikleri hem de internet haber yazma teknikleri esasında haber yazmanın omurgasını oluşturan 5N1K sorularının hız ve zaman baskısı altında en iyi şekilde yanıtlanması arayışıdır. Yani 5N1K öğelerinin haber metni içerisine yerleştirilme sanatıdır.

3.Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın önemi: Yeni iletişim araçları geleneksel haber üretim süreçlerini derinden etkileyerek yeni haber üretim pratiklerinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Haberın türü, konusu, içeriği ve araçların özelliklerine göre farklı teknik ve metotlar geliştirilmiştir. Bu bağlamda geleneksel habercilikte genellikle ters piramit tekniğiyle yazılan siyasi haberlerin internet haberciliğinde ne tür haber yazma teknikleri ile yazıldığı ve 5N1K öğelerin hangilerinin ön plana çıkarıldığına bilinmesi hem haberci ve okur/izler/dinler kitle açısından hem de haberin okunması, anlaşılması ve analiz edilmesi açısından önem arz etmektedir.

Araştırma problemi: internet haberciliğinde siyasi haberlerde 5N1K öğelerinden hangileri ön plana çıkarılmakta ve ne tür haber yazma teknikleri ile yazılmaktadır?

Araştırmanın amacı: internet gazetelerindeki siyasi haberlerde 5N1K sorularının ne oranda yanıtlandığını ve siyasi haberlerin yazımında hangi tür haber yazma tekniklerinin kullanıldığını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda, Similarweb⁴'in 1 Mart 2024 tarihli raporunda Türkiye’de en çok ziyaret edilen haber siteleri sıralamasında ilk üç sırada yer alan <https://www.hurriyet.com.tr>, <https://www.mynet.com> ve <https://www.sozcu.com.tr> haber sitelerinden alınan siyasi haberler rastgele örneklem tekniğiyle seçilmiştir. Örneklem olarak seçilen haberler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmeye çalışılmıştır. Medya içeriklerinin incelenmesinde sıklıkla kullanılan içerik analizi uygulamaları her ne kadar 16. Yüzyılda ortaya çıkmış olsa da ayrı bir analiz metodu olarak gelişmesi 20.yüzyılında başlarında mümkün olmuştur (Aziz, 2003: 119). İçerik analizi, “İletişimin açıklanan içeriğinin objektif, sistematik ve sayısal tanımlarını yapan bir araştırma tekniği” (Berelson, 1984:14) olarak ifade edilmektedir. Farklı bir tanımla içerik analizi, toplumsal gerçekliğin belirgin olmayan içeriklerinden yola çıkarak söz konusu içeriğin görünmeyen yönlerine yönelik varsayım, yorum, açıklama ve çıkarımlarda bulunarak toplumsal gerçekliği araştıran bir metodudur (Gökçe, 2001: 25). İçerik analizi yönteminde örneklemin içerdiği her anlam birimi ayrı bir kodlama birimi olarak belirlenmekte, sayısal olarak kodlanmakta, veriler niceliksel karakterlere dönüştürülmekte ve elde edilen istatistiksel verilerin dağılımından yola çıkılarak araştırma metninin doğasına ilişkin bir takım çıkarım ve sonuçlara varılmaktadır (Erdoğan, 2003:198). Bu bağlamda örneklem olarak seçilen haberlerde 5N1K sorularının ne kadarının yanıtlandığını ortaya çıkarmak amacıyla her haber metnindeki “ne, nerede, ne zaman, neden, nasıl ve kim” sorularının yanıtları ve kullanılan haber yazma tekniği birer kodlama birimi olarak belirlenmiş, her haber metni incelenerek araştırma problemi doğrultusunda gerekli sınıflandırma

⁴ 2009’da kurulmuş Londra merkezli bilgi teknolojileri şirkettir. Similarweb adlı platform aracılığıyla dünyadaki çeşitli kuruluşlara internet ve bilgi teknolojileriyle ilgili istatistiksel veri analizleri sunmaktadır.

yapılmış ve kodlama formları geliştirilmiştir. Elde edilen tablo ve istatistiksel sayesinde gerekli yorum ve açıklamalar yapılmıştır.

Kapsam ve sınırlılıklar: Similarweb'in 1 Mart 2024 tarihli raporunda Türkiye'de en çok ziyaret edilen haber siteleri sıralamasında ilk üç sırada yer alan <https://www.hurriyet.com.tr>, <https://www.mynet.com> ve <https://www.sozcu.com.tr> haber sitelerinin 17 Mart 2024-26 Mart 2024 tarihleri arasında yayınladığı siyasi haberler ile sınırlı tutulmuştur.

Evren ve örneklem: araştırmanın evrenini internet gazetelerinde yer alan siyasi haberler oluştururken, örneklemini ise <https://www.hurriyet.com.tr>, <https://www.mynet.com> ve <https://www.sozcu.com.tr> internet haber sitelerinde yer alan rastgele örneklem yöntemiyle seçilen 60 siyasi haber oluşturmaktadır

Verilerin Toplanması ve Analizi: araştırma verilerinin tamamı <https://www.hurriyet.com.tr>, <https://www.mynet.com> ve <https://www.sozcu.com.tr> haber sitelerinden manuel olarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler; araştırmanın amacına uygun olarak geliştirilen tablolarda derlenmiş, toplanmış, yüzdeleri ve değişkenler arasındaki ilişkilerden hareketle gerekli yorum, çıkarım ve analizler yapılmıştır. Verilerin analizinde Microsoft Excel programı kullanılmıştır.

4. Bulgu ve Analiz

İçerik analizi için örneklemin seçildiği <https://www.hurriyet.com.tr>, <https://www.mynet.com> ve <https://www.sozcu.com.tr> haber siteleri, Similarweb'in 1 Mart 2024 tarihli raporuna göre, Türkiye'de en çok ziyaret edilen haber siteleri sıralamasında ilk üç sırada yer almaktadır. Söz konusu haber sitelerinin dünyadaki ve Türkiye'deki genel sıralaması, kategori sıralaması, ziyaretçi sayısı ve ziyaret süresi gibi detaylar Tablo1'de özetle şöyle ifade edilmektedir.

Haber Sitelerinin Genel Durumu			
Haber Sitesi Adı	Hürriyet	Mynet	Sözcü
Dünya Sıralaması	397	446	437
Ülke Sıralaması	12	14	16
Kategori Sıralaması-TR	1	2	3
Toplam Ziyaret Sayısı	103 Milyon	91,2 Milyon	90,4
Hemen Çıkma Oranı	53.15%	45.04%	42.86%
Ziyaret başına sayfa sayısı	4,07	5,38	5,14
Ort. Ziyaret Süresi	3dk36s	4dk16s	5dk44s

Tablo1. Haber Sitelerinin Genel Durumu

Araştırma kapsamında araştırmanın amacına yönelik kodlama birimleri oluşturulmuştur. Her haber metninde yer alan “ne, nerede, ne zaman, neden, nasıl ve kim” sorularının yanıtları ayrı ayrı birer analiz birimi olarak kodlanmıştır. Kodlama birimi genelde biçimsel (sentaks) ve anlamsal (semantik) olarak ikiye ayrılmaktadır. Biçimsel kodlamada her bir karakter, her bir kelime ve her bir simge ayrı bir anlam birimi olarak kodlanırken anlamsal kodlamada ise kelime, simge, cümle ve paragrafların ifade ettiği anlam birer kodlama birimi olarak belirlenmektedir (Gökçe, 2006: 65-66). Dolayısıyla araştırmada anlamsal kodlama tercih edilerek haber metnindeki 5N1K sorularının yanıtları birer analiz birimi olarak belirlenmiştir.

4.1. Hürriyet

17 Mart 2024 – 26 Mart 2024 tarihleri arasında <https://www.hurriyet.com.tr> haber sitesinden rastgele örnekleme yöntemiyle seçilerek incelenen siyasi haberlerin başlıkları ve yayın tarihi şu şekildedir:

Haber No	Haber Başlığı	Yayın ve Erişim Tarihi
1	Cumhurbaşkanı Erdoğan Milliyetçi Hareket Partisi kurultayına mesaj gönderdi	17.03.2024
2	Milli Savunma Bakanı Yaşar Güler: Terör örgütlerine büyük darbeler vuruyoruz	17.03.2024
3	Seçimden zaferle ayrılan Putin, mevkidaşlarından tebrikleri kabul etti	18.03.2024
4	Hakan Fidan CNN Türk'te: Süleymaniye hatadan dönmeli	18.03.2024
5	Paşınyan dikkat çeken çıkış: 'Bu hafta sonu savaş anlamına gelir'	19.03.2024
6	AK Parti Sözcüsü Çelik'ten Özgür Özel'e tepki: Tam bir akıl tutulmasıdır	19.03.2024
7	AK Parti'nin İBB Başkan Adayı Murat Kurum mal varlığını açıkladı	20.03.2024
8	CHP Diyarbakır İl Başkanı istifa etti	20.03.2024
9	AYM Başkanlığına Kadir Özkaya seçildi	21.03.2024
10	Cevdet Yılmaz'dan seçim mesajı: Laf edenler değil, gerçek belediyecilik yapanlar kazanacak	21.03.2024
11	Berlusconi'nin verdiği partilerle meşhur olmuştu... Yabancı gazetecilerin ofisi oldu	22.03.2024
12	AK Parti'nin İzmir adayı Hamza Dağ: İzmir'i parmakla gösterilen model şehir yapacağız	22.03.2024
13	Bakan Göktaş: Güçlü kadın demek, güçlü Türkiye demektir	23.03.2024
14	Hamza Dağ'dan Özgür Özel'e gönderme: Paniği artacak	23.03.2024
15	Bakan Tunç: Cumhuriyetin ikinci yüzyılı dünyada Türkiye Yüzyılı olacak	24.03.2024
16	Saadet Partisi İBB Başkan Adayı Birol Aydın: Bütün insanlarımıza ulaşmaya çalışıyoruz	24.03.2024
17	Yarđıtay Başkanlığı seçimi 4. tura kaldı	25.03.2024
18	DEM Parti PM üyesi Ahmet Saymadı'den ittifak sözleri	25.03.2024
19	Muğla adayı Aydın Ayaydın'dan CNN Türk'te açıklamalar	26.03.2024
20	CHP İzmir Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Cemil Tugay, Kiraz'da esnafı ziyaret etti	26.03.2024

Seçilen örnekleme yukarıdaki dizilime göre numaralandırılarak her haber metni incelenmiş: haber metninde yer alan 5N1K sorularının yanıtları ve haberin hangi tekniğe göre yazıldığı ayrı ayrı kodlanmıştır. Ardından bu doğrultuda gerekli analiz ve yorumlar yapılmıştır.

Haber No	Ne	Nerede	Ne Zaman	Neden	Nasıl	Kim	H.Yazma Teknikleri
1	var	var	yok	var	var	var	ters piramit

2	var	var	yok	var	var	var	T modeli
3	var	yok	yok	var	var	var	online piramit
4	var	var	yok	var	yok	var	T modeli
5	var	var	yok	yok	var	var	online piramit
6	var	var	yok	yok	yok	var	ters piramit
7	var	yok	yok	yok	var	var	T modeli
8	var	yok	yok	yok	yok	var	non-linear
9	var	yok	yok	var	var	var	online piramit
10	var	var	yok	var	var	var	T modeli
11	var	var	var	var	var	var	T modeli
12	var	var	yok	yok	var	var	ters piramit
13	var	var	yok	yok	var	var	online piramit
14	var	yok	yok	yok	var	var	non-linear
15	var	var	yok	yok	var	var	non-linear
16	var	var	yok	yok	var	var	online piramit
17	var	yok	var	var	var	var	ters piramit
18	var	yok	yok	yok	var	var	T modeli
19	var	var	yok	yok	var	var	ters piramit
20	var	var	yok	yok	var	var	ters piramit

Tablo2. *Hürriyet* Haberlerinin 5n1k Kuralı Ve İnternet Gazeteciliğinde Haber Yazma Tekniklerine Göre İncelenmesi

Tablo 2'deki verilerden anlaşılacağı üzere, incelenen haberlerde “ne” ve “kim” sorularının %100 oranında yanıtlandığı, “nerede” sorusunun %65, “ne zaman” sorusunun %10, “neden” sorusunun %40, “nasıl” sorusunun %85 oranında yanıtlandığı görülmektedir. Haber yazma tekniklerine bakıldığında, incelenen haberlerin 6'sı ters piramit, 6'sı T modeli, 5'i online piramit, 3'ü non-linear teknikleri ile yazılmaktadır.

4.2. Mynet

17 Mart 2024-26 Mart 2024 tarihleri arasında <https://www.mynet.com> haber sitesinden rastgele örnekleme yöntemiyle seçilerek incelenen siyasi haberlerin başlıkları, yayın ve erişim tarihleri şu şekildedir:

Haber No	Haber Başlığı	Yayın ve Erişim Tarihi
1	MHP lideri Bahçeli, kürsiye kolunda sargıyla çıktı, Erdoğan'a çağrı yaptı: 'Ayrılamazsın, Türk milletini bırakamazsın'	17.03.2024
2	"Duyunca 'seçimi kazandık' dedim" diyerek açıkladı! CHP lideri Özel'den iddialı açıklama: İstanbul, Ankara, İzmir, Antalya, Bursa, Hatay, Balıkesir...	17.03.2024

3	Babacan'dan Ümit Özdağ ile yapılan gizli protokole ilişkin açıklama! 'Denize düşen yılana sarılır'	18.03.2024
4	Para sayma görüntüleri gündem olmuştu! Canan Kaftancıoğlu ifadeye çağrıldı	18.03.2024
5	MİT'ten Irak'ta nokta operasyon! Rojda Bilen etkisiz hale getirildi	19.03.2024
6	Ümit Özdağ'dan 'düello' çıkışı: "Süleyman Soylu'yu dövmeye gitmiştim, tek başına meydan okumaya çıkmadı"	19.03.2024
7	Galler'in yeni Başbakanı belli oldu! Avrupa'da bir ilk	20.03.2024
8	ATA İttifakı'ndan o ilde CHP'ye destek! "Yıllardır başarılı belediyeçilik örneği"	20.03.2024
9	AYM Başkanlığına Kadir Özkaya seçildi, 12 yıllık Zühtü Arslan dönemi sona erdi	21.03.2024
10	Cumhurbaşkanı Erdoğan Kilis'te düzenlenen mitingde halka hitap ediyor	21.03.2024
11	Gece gündüz bizi konuşuyorlar' diyen Fatih Erbakan isyan etti: Yukarıdan talimat gitmiş, ambargo var	22.03.2024
12	BBP Genel Başkanı Destici'den yaralı şöföre yardım	22.03.2024
13	Fatih Erbakan'ın Şanlıurfa mitingindeki kalabalık gündem oldu! Sayı açıklandı, vatandaşlar ezilme tehlikesi geçirdi	23.03.2024
14	CHP'liler şehrin meydanına 20 metrelik afiş astı! AK Partili başkan hedef aldılar: Parsel parsel sattı	23.03.2024
15	Suat Pamukçu'ya AK Parti rozetini Cumhurbaşkanı Erdoğan taktı! Fatih Erbakan'dan ilk açıklama geldi	24.03.2024
16	Rusya'dan ABD'nin 'DEAŞ' açıklamasına çok sert yanıt! 'Belki Kennedy'i de DEAŞ öldürmüştür'	24.03.2024
17	İzmir'de AK Partili aday ile vatandaşların diyalogu dikkat çekti! 'CHP'li olarak seni çok beğeniyorum'	25.03.2024
18	CHP'li adaya Öcalan soruşturması: Skandal sözleri çok konuşulmuştu, Cumhuriyet Başsavcılığı ifadeye çağırdı	25.03.2024
19	AK Partili Yücel Yılmaz'ın sözleri tepki çekti	26.03.2024
20	ATA İttifakı'ndan o ilde CHP'ye destek! "Yıllardır başarılı belediyeçilik örneği"	26.03.2024

Seçilen örneklem yukarıdaki dizilime göre numaralandırılarak her haber metni ayrı ayrı incelenmiş; haber metninde yer alan 5N1K sorularının yanıtları ve haberin hangi tekniğe göre yazıldığı ayrı ayrı kodlanmıştır. Ardından bu doğrultuda gerekli analiz ve yorumlar yapılmıştır.

Haber No	Ne	Nerede	Ne Zaman	Neden	Nasıl	Kim	H.Yazma Teknikleri
1	var	var	yok	yok	var	var	kum saati
2	var	var	yok	yok	var	var	linear
3	var	yok	yok	var	var	var	T modeli
4	var	var	yok	var	var	var	T modeli
5	var	var	yok	var	var	var	Ters piramit
6	var	var	yok	yok	var	var	T modeli
7	var	var	yok	var	var	var	Ters piramit

8	var	var	yok	yok	var	var	Non linear
9	var	yok	var	var	var	var	Non linear
10	var	var	yok	yok	var	var	T modeli
11	var	var	yok	var	var	var	T modeli
12	var	var	yok	var	var	var	Ters piramit
13	var	var	yok	yok	var	var	Ters piramit
14	var	var	yok	var	var	var	T modeli
15	var	yok	yok	yok	var	var	online piramit
16	var	var	yok	var	var	var	T modeli
17	var	var	yok	yok	var	var	online piramit
18	var	var	var	yok	var	var	online piramit
19	var	var	var	yok	var	var	Non linear
20	var	var	yok	var	var	var	online piramit

Tablo 3. Mynet Haberlerinin 5n1k Kuralı Ve İnternet Gazeteciliğinde Haber Yazma Tekniklerine Göre İncelenmesi

Tablo 3'te görüldüğü üzere, analizi yapılan 20 adet haberin tamamında “ne”, “kim” ve “nasıl” sorularının yanıtlandığı, “nerede” sorusunun 17 adet haberde yanıtlandığı ve 3 adet haberde yanıtlanmadığı, “ne zaman” sorusunun 3 adet haberde yanıtlandığı ve 17 adet haberde yanıtlanmadığı, “neden” sorusunun ise 10 adet haberde yanıtlandığı ve 10 adet haberde yanıtlanmadığı ortaya çıkmaktadır. Haber yazma tekniklerine bakıldığında; incelenen haberlerin 7'si T modeli, 4'ü ters piramit, 4'ü online piramit, 3'ü non-linear, 1'i linear, 1'i kum saati tekniği ile yazılmıştır.

4.3. Sözcü

<https://www.sozcu.com.tr> haber sitesinden 17 Mart 2024-26 Mart 2024 tarihleri arasında rastgele örnekleme yöntemiyle seçilerek incelenen siyasi haberlerin başlıkları ve yayın tarihi şu şekildedir:

Haber No	Haber Başlığı	Yayın ve Erişim Tarihi
1	Akşener: Erdoğan dâhil herkes pişmandır	17.03.2024
2	Özgür Özel: Oylarımızı aldı, başka tarafa geçti	17.03.2024
3	Erdoğan imamın Fatiha okumasını engelledi, Fatih Portakal'dan çarpıcı yorum geldi	18.03.2024
4	Rusya'ya art arda tepki: Seçimler yasa dışıdır	18.03.2024
5	Mansur Yavaş'tan Turgut Altınok'a: Banka hesaplarını göremedik	19.03.2024
6	Rusya seçimi kriz çıkardı... Ülkeden kovdular	19.03.2024
7	Muharrem İnce: Ecevit'in yaptığını yapıyoruz	20.03.2024
8	Meral Akşener: Buraya Biden ve Putin gelecek	20.03.2024
9	TİP'ten Hatay kararı	21.03.2024

10	Sarıgöl'den Ahmet Akın'a destek	21.03.2024
11	ABD'den İsrail'e uyarı: Yalnızlaşma riski artar	22.03.2024
12	İYİ Partili gençlerden Mansur Yavaş'a destek	22.03.2024
13	ABD'de federal hükümetin kapanması engellendi	23.03.2024
14	Gökhan Zan'dan Erkan Baş'ın sözlerine yanıt	23.03.2024
15	AKP ve YRP'nin plaka savaşı... YRP'liler belgelerle açıkladı	24.03.2024
16	AKP'de 2. Şanlıurfa krizi	24.03.2024
17	Erdoğan'dan Erbakan'a sert sözler: Cambaz	25.03.2024
18	Akşener'den Erdoğan'a emeklilerle ilgili çağrı	25.03.2024
19	İnce: Türkiye'ye 3 A'yı öneriyoruz	26.03.2024
20	CHP'den sahte broşür açıklaması: Asıl suç bunların dağıtılması	26.03.2024

Seçilen örneklem yukarıdaki dizilime göre numaralandırılarak her haber metni incelenmiş; haber metninde yer alan 5N1K sorularının yanıtları ve haberin hangi tekniğe göre yazıldığı ayrı ayrı kodlanmıştır. Ardından bu doğrultuda gerekli analiz ve yorumlar yapılmıştır.

Haber No	Ne	Nerede	Ne Zaman	Neden	Nasıl	Kim	H.Yazma Teknikleri
1	var	var	yok	yok	var	var	T modeli
2	var	var	yok	yok	var	var	T modeli
3	var	var	yok	yok	var	var	Ters piamit
4	var	var	yok	yok	var	var	Ters piamit
5	var	var	yok	yok	var	var	T modeli
6	var	var	yok	yok	var	var	T modeli
7	var	var	yok	var	var	var	T modeli
8	var	var	yok	var	var	var	Ters piamit
9	var	var	var	yok	var	var	T modeli
10	var	var	yok	yok	var	var	Ters piamit
11	var	var	yok	var	var	var	Ters piamit
12	var	yok	yok	var	var	var	T modeli
13	var	yok	yok	yok	var	var	T modeli
14	var	var	yok	var	var	var	Ters piamit

15	var	var	yok	var	var	var	Ters piyamid
16	var	yok	yok	var	var	var	T modeli
17	var	var	yok	yok	var	var	T modeli
18	var	var	yok	yok	var	var	T modeli
19	var	var	yok	yok	var	var	T modeli
20	var	var	yok	var	var	var	Ters piyamid

Tablo 4. Sözcü Haberlerinin 5N1K Kuralı Ve İnternet Gazeteciliğinde Haber Yazma Tekniklerine Göre İncelenmesi

Tablo 4'ten anlaşılacağı üzere, İncelenen 20 adet haberin tamamında “ne”, “kim” ve “nasıl” sorularının yanıtlandığı, “nerede” sorusunun 17 adet haberde yanıtlandığı ve 3 adet haberde yanıtlanmadığı, “ne zaman” sorusunun 1 adet haberde yanıtlandığı ve 19 adet haberde yanıtlanmadığı, “neden” sorusunun ise 8 adet haberde yanıtlandığı ve 12 adet haberde yanıtlanmadığı tespit edilmiştir. Haber yazma tekniklerine bakıldığında; incelenen haberlerin 12'si T modeli ve 8'i ters piramid tekniği ile yazılmıştır.

5N1K	Yanıtlanmış		Yanıtlanmamış		Toplam H. Sayısı
	Haber Sayısı	Oran	Haber Sayısı	Oran	
Ne	60	100%	0	0%	60
Nerede	47	78%	13	22%	60
Ne Zaman	6	10%	54	90%	60
Neden	25	42%	35	58%	60
Nasıl	57	95%	3	5%	60
Kim	60	100%	0	0%	60

Tablo 5. İçerik Analizi Yapılan Haberlerde 5N1K Sorularının Yanıtlanma Oranı

Tablo 5'te gösterildiği gibi araştırma kapsamında incelenen haberlerde 5N1K sorularının yanıtlanma oranlarına bakıldığında; “kim” ve “ne” soruları %100 oranında, “nerede” sorusu %78, “ne zaman” sorusu %10, “neden” sorusu %42 ve “nasıl” sorusu %95 oranında yanıtlanmaktadır. Yani incelenen haber çerçevesinde internet gazetelerindeki siyasi haberlerde “kim”, “ne” ve “nasıl” sorularının yanıtlandığını, “nerede” sorusunu çoğu durumlarda yanıtlandığını, haber metninde “ne zaman” ve “neden” sorularının kısmen yanıtlandığını ifade etmek mümkündür.

İnternet Gazeteciliğinde H. Yazma teknikleri	Hürriyet	Mynet	Sözcü	Toplam	Yüzde	Toplam Haber Sayısı
T Modeli	8	7	12	25	41,7%	60
Ters Piramid Modeli	6	4	8	18	30,0%	60
Online Piramid Tekniği	5	4	0	9	15,0%	60
Non-Linear Tekniği	3	3	0	6	10,0%	60

Linear Tekniği	0	1	0	1	1,7%	60
Anlatım Tekniği	0	0	0	0	0,0%	60
Kum Saati Tekniği	0	1	0	1	1,7%	60

Tablo 6. İçerik Analizi Yapılan Haberlerde Kullanılan Haber Yazma Tekniklerinin Dağılımı

Tablo 6'daki istatistiksel verilere bakıldığında, örneklem olarak seçilen siyasi haberlerin %41,7'si T modeli, %30,0'ü ters piramit modeli, %15,0'i online piramit, %10,0'ü non-linear tekniği, %1,7'si linear tekniği, %1,7'si kum saati tekniği ve %0,0'i anlatım tekniği ile yazılmıştır. Hürriyet'in haberlerinde T modeli en çok terci edilen haber yazma tekniği olarak öne çıkmış; ters piramit ve online piramit teknikleri de belli oranda tercih edilmiş; non-linear tekniği nadiren tercih edilmiş; linear, anlatım ve kum saati tekniği hiç kullanılmamıştır. Mynet haberlerinin yazımından en çok T modeli tercih edilmiş; ters piramit, online piramit ve non-linear teknikleri kısmen kullanılmış; linear ve kum saati çok az tercih edilmiş; anlatım tekniği hiç tercih edilmemiştir. Sözcü haberlerinde ise T modeli en çok terci edilen haber yazma tekniği olmuş; ters piramit modeli ise sıklıkla tercih edilmiş; online piramit, non-linear, linear, anlatım ve kum saati tekniği hiç tercih edilmemiştir.

5. Sonuç

Haber üretim sürecinde haber değeri taşıyan olay ve olguların, toplanması, seçilmesi, karşılaştırılması ve yazılması kadar bu olayların habere dönüştürülmesinde habercinin dikkat etmesi ve uygulaması gereken yazım kuralları ve teknikleri de önemlidir. Ebette ki bu süreçte tercih edilen haber yazım kuralı ve teknikleri, seçilen konunun türüne, içeriğine, önemine, elde edilen haber malzemesine, haberi yazanın yazım alışkanlığı ve kişisel tercihlerine göre değişiklik gösterse de genel kabul görmüş ve kalıplaşmış haber yazma kuralı ve teknikleri bulunmaktadır. Bu anlamda 5N1K kuralı, hem geleneksel medya hem de yeni medya haberciliğinde vazgeçilemez altın kural olarak her zaman geçerliliğini korumaktadır. Geleneksel medyada genellikle ters piramit, kare ya da dörtgen, normal piramit, serbest yazma ya da konuşma teknikleri kullanılırken, yeni medyada T modeli, ters piramit, online piramit, non-linear, linear, anlatım, kum saati ve kümelem teknikleri kullanılmaktadır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda gerçekleştirilen içerik analizi sonucunda; hürriyet haberlerinde “ne” ve “kim” sorularının %100, “nerede” sorusunun %65, “ne zaman” sorusunun %10, “neden” sorusunun %40, “nasıl” sorusunun %85 oranında yanıtlandığı ve incelenen haberlerin %30'u ters piramit, %30'u T modeli, %20'si online piramit, %15'i non-linear teknikleri ile yazıldığı görülmektedir. Mynet haberlerinde “ne”, “kim” ve “nasıl” sorularının %100, “nerede” sorusunun %80, “ne zaman” sorusunun %15, “neden” sorusunun %50 oranında yanıtlandığı ve incelenen haberlerin %35'i T modeli, %20'si ters piramit, %20'si online piramit, %15'i non-linear, %5'i linear, %5'i kum saati tekniği ile yazıldığı ortaya çıkmıştır. Sözcü haberlerinde “kim”, “ne” ve “nasıl” sorularının %100, “nerede” sorusunun %85, “ne zaman” sorusunun %5, “neden” sorusunun %40 oranında yanıtlandığı ve incelenen haberlerin %60'i T modeli ve %40'i ters piramit tekniği ile yazıldığı tespit edilmiştir.

Özetle ifade etmek gerekirse, araştırma kapsamında içerik analizi yöntemiyle incelenen toplam 60 adet internet gazetesi haberinde 5N1K sorularından “kim” ve “ne” soruları %100, “nasıl” sorusu %95, “nerede” sorusu %78, “neden” sorusu %42 ve “ne zaman” sorusu %10 oranında yanıtlanmıştır. İncelenen haberlerin tamamında “kim”, “ne” ve “nasıl” sorularının yanıtı yer almakla birlikte incelenen haberlerin ¾'ünde “nerede” sorusunun yanıtı bulunmamakta, incelenen haberlerin yarısından fazlasında “neden” sorusunun yanıtı yani artalan bilgisi bulunmamakta, haberlerin neredeyse tamamında - yayın tarihi

internet sayfasında otomatik yer aldığından – haber metninde “ne zaman” sorusunun yanıtının verilmediği ortaya çıkmıştır. İncelenen haberlerin yazım tekniklerine bakıldığında, T modeli ve ters piramit tekniğinin en çok tercih edilen haber yazma tekniği olduğu, online piramit ve non-linear tekniğinin zaman zaman kullanıldığı, linear ve kum saati tekniğinin nadiren tercih edildiği ve anlatım tekniğinin hiç kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Kaynakça

- Arsan, E. (2005). *Haber ve habercilik*. İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Aziz, A. (2003). *Araştırma yöntemleri teknikleri ve iletişim*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Berelson, B. (1984). *Content analysis in communication theory*. New York: Glancoe Free Press.
- Berrin, Yanıkkaya. (1999). *Televizyon habercisi olarak kadınlar*. Yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bulut, M. (2006). *Kitle iletişim aracı olarak gazete ve internet*. Ankara: Tek Ağaç Eylül Yayınları.
- Bülbül, A. R. (2000). *Genel gazetecilik bilgileri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Dilmen, N. E. (2003). *Bilişim çağının gelişim sürecinde e-gazetecilik olgusu ve internet gazeteleri ve haber portalları üzerine bir araştırma*. Doktora tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dursun, Ç. (2005). *Haber ve habercilik/gazetecilik üzerine düşünmek*. İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Erdoğan, İ. (2003). *Pozitivist metodoloji, bilimsel araştırma tasarımı, istatistiksel yöntemler, analiz ve yorum*. Ankara: Erk Yayınları.
- Eryılmaz, T. (2005). Muhabirliğe kısa bir bakış. Alankuş, S. (Ed.). *Gazetecilik ve Habercilik* içinde (ss. 153-167). İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Girgin, A. (2014). *Gazeteciliğın temel ilkeleri*. İstanbul: Der Yayınları.
- Girgin, A., Özay, S. (2013). *Haber yazmak*. İstanbul: Der Yayınları.
- Gökçe, O. (2001). *İçerik çözümlemesi: teori, metod, uygulama*. Konya: Selçuk Üniversitesi Yaşatma ve Geliştirme Vakfı Yayınları.
- Gürcan, H. İ. (1999). *Sanal gazetecilik*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Gürcan, H. İ. (2002). İnternet haberciliğında yazım tekniği yaklaşımları. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 1(12), 27-54.
- Schramm, W. (1949). The nature of news. *Journalism Quarterly*, 9(1), 259-269.
- Tokgöz, O. (2020). *Temel gazetecilik*. Ankara: imge kitabevi.
- Törenli, N. (2005). *Yeni medya: yeni iletişim ortamı*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Uyguç, Ü., Genç, A. (1998). *Radyo, televizyon haberciliği*. İstanbul: Avcıol Basım-Yayın.
- <https://www.iienstitu.com/blog/internet-haber-yazim-teknikleri> (22.03.2024).
- <https://www.similarweb.com/tr/top-websites/turkey/news-and-media/> (24.03.2024).
- <https://www.poynter.org/dj/122000.html> (20.03.2024).
- <https://www.iienstitu.com> (20.03.2024).
- Haber Kaynakları:**
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/cumhurbaskani-erdogan-mhp-kurultayina-mesaj-gonderdi-42426119> (17.03.2024)
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/milli-savunma-bakani-yasar-guler-terror-orgutlerine-buyuk-darbeler-vuruyoruz-42426077> (17.03.2024).
- <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/secimden-zaferle-ayrilan-putin-mevkidaslarindan-tebrikleri-kabul-etti-42427006> (18.03.2024).
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/son-dakika-bakan-fidandan-cnn-turkte-onemli-aciklamalar-42427258> (18.03.2024).

- <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/pasinyan-dikkat-ceken-cikis-bu-hafta-sonu-savas-anlamina-gelir-42427888> (19.03.2024).
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ak-parti-sozcusu-celikten-ozgur-ozele-tepki-tam-bir-akil-tutulmasidir-42427683> (19.03.2024).
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ak-partinin-ibb-baskan-adayi-murat-kurum-mal-varligini-acikladi-42428720> (20.03.2024)
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/chp-diyarbakir-il-baskani-istifa-etti-42428960> (20.03.2024)
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/son-dakika-aym-baskanligina-kadir-ozkaya-secildi-42429156> (21.03.2024)
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/cevdet-yilmazdan-secim-mesaji-laf-edenler-degil-gercek-belediyecilik-yapanlar-kazanacak-42429671> (21.03.2024)
- <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/berlusconi-berlusconinin-verdigi-partilerle-meshur-olmustu-yabanci-gazetecilerin-ofisi-oldu-42430305> (22.03.2024)
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ak-partinin-izmir-adayi-hamza-dag-izmiri-parmakla-gosterilen-model-sehir-yapacagiz-42430517> (22.03.2024)
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/bakan-goktas-guclu-kadin-demek-guclu-turkiye-demektir-42431359> (23.03.2024)
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/hamza-dagdan-ozgur-ozele-gonderme-panigi-artacak-42431058> (23.03.2024)
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/bakan-tunc-cumhuriyetin-ikinci-yuzyili-dunyada-turkiye-yuzyili-olacak-42431930> (24.03.2024)
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/saadet-partisi-ibb-baskan-adayi-birol-aydin-butun-insanlarimiza-ulasmaya-calisiyoruz-42431761> (24.03.2024)
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/yargitay-baskanligi-secimi-basladi-42432250> (25.03.2024)
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/dem-parti-pm-uyesi-ahmet-saymadiden-ittifak-sozleri-42432595> (25.03.2024)
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/mugla-adayi-aydin-ayaydindan-cnn-turkte-aciklamalar-42433640> (26.03.2024)
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/chp-izmir-buyuksehir-belediye-baskan-adayi-cemil-tugay-kirazda-esnafi-ziyaret-etti-42433538> (26.03.2024)
- <https://www.mynet.com/son-dakika-kurultay-oncesi-bahceli-den-sakatlik-haberi-kursuye-kolunda-sargiyla-cikti-110107176153> (17.03.2024).
- <https://www.mynet.com/galeri/duyunca-secimi-kazandik-dedim-diyerek-acikladi-chp-lideri-ozel-den-iddiali-aciklama-istanbul-ankara-izmir-antalya-bursa-hatay-bal-110107176141> (17.03.2024).
- <https://www.mynet.com/babacan-dan-umit-ozdag-ile-yapilan-gizli-protokole-iliskin-aciklama-denize-dusen-yilana-sarilir-110107176254> (18.03.2024).
- <https://www.mynet.com/para-sayma-goruntuleri-gundem-olmustu-canan-kaftancioglu-ifadeye-cagrildi-110107176252> (18.03.2024).
- <https://www.mynet.com/son-dakika-mit-ten-irak-ta-nokta-operasyon-rojda-bilen-etkisiz-hale-getirildi-110107176272> (19.03.2024).
- <https://www.mynet.com/umit-ozdag-dan-duello-cikisi-suleyman-soylu-yu-dovmeye-gitmistim-tek-basina-meydan-okumaya-cikmadi-110107176291> (19.03.2024).
- <https://www.mynet.com/galler-in-yeni-basbakani-belli-oldu-avrupa-da-bir-ilk-110107176357> (20.03.2024).

- <https://www.mynet.com/ata-ittifaki-ndan-o-ilde-chp-ye-destek-yillardir-basarili-belediyecilik-ornegi-110107176366> (20.03.2024).
- <https://www.mynet.com/son-dakika-aym-baskanligina-kadir-ozkaya-secildi-110107176385> (21.03.2024).
- <https://www.mynet.com/cumhurbaskani-erdogan-kilis-te-duzenlenen-mitingde-halka-hitap-ediyor-110107176414> (21.03.2024).
- <https://www.mynet.com/gece-gunduz-bizi-konusuyorlar-diyen-fatih-erbakan-isyan-etti-yukaridan-talimat-gitmis-ambargo-var-110107176504> (22.03.2024).
- <https://www.mynet.com/bbp-genel-baskani-destici-den-yarali-sofore-yardim-110107176499> (22.03.2024).
- <https://www.mynet.com/galeri/fatih-erbakan-in-sanlurfa-mitingindeki-kalabalik-gundem-oldu-sayi-aciklandi-vatandaslar-ezilme-tehlikesi-gecirdi-110107176554> (23.03.2024).
- <https://www.mynet.com/chp-liler-sehryn-meydanina-20-metrelik-afis-asti-ak-partili-baskani-hedef-aldilar-parsel-parsel-satti-110107176544> (23.03.2024).
- <https://www.mynet.com/suat-pamukcu-ya-ak-parti-rozetini-cumhurbaskani-erdogan-takti-fatih-erbakan-dan-ilk-aciklama-geldi-110107176601> (24.03.2024).
- <https://www.mynet.com/rusya-dan-abd-nin-deas-aciklamasina-cok-sert-yanit-belki-kennedy-i-de-deas-oldurmustur-110107176594> (24.03.2024).
- <https://www.mynet.com/izmir-de-ak-partili-aday-ile-vatandaslarin-diyalogu-dikkat-cekti-chp-li-olarak-seni-cok-begeniyorum-110107176610> (25.03.2024).
- <https://www.mynet.com/chp-li-adaya-ocalan-sorusturmasi-skandal-sozleri-cok-konusulmustu-cumhuriyet-bassavciligi-ifadeye-cagirdi-110107176651> (25.03.2024).
- <https://www.mynet.com/ak-partili-yucel-yilmaz-sozleri-tepki-cekti-is-adamlarina-sesleniyorum-dedi-o-gune-kadar-muhlet-verdi-bize-destek-sozu-vermeyenler-110107176702> (26.03.2024).
- <https://www.mynet.com/ata-ittifaki-ndan-o-ilde-chp-ye-destek-yillardir-basarili-belediyecilik-ornegi-110107176366> (26.03.2024).
- <https://www.sozcu.com.tr/aksener-erdogan-dahil-herkes-pismandir-p30026> (17.03.2024).
- <https://www.sozcu.com.tr/ozgur-ozel-oylarimizi-aldi-baska-tarafa-gecti-p30089> (17.03.2024).
- <https://www.sozcu.com.tr/erdogan-imamin-fatih-okumasini-engelledi-fatih-portakal-dan-carpiciyorum-geldi-p30404> (18.03.2024).
- <https://www.sozcu.com.tr/rusya-ya-art-arda-tepki-secimler-yasa-disidir-p30379> (18.03.2024).
- <https://www.sozcu.com.tr/mansur-yavas-tan-turgut-altinok-a-banka-hesaplarini-goremedik-p30575> (19.03.2024).
- <https://www.sozcu.com.tr/rusya-secimi-kriz-cikardi-ulkeden-kovdular-p30551> (19.03.2024).
- <https://www.sozcu.com.tr/muharrem-ince-ecevit-in-yaptigini-yapiyoruz-p30946> (20.03.2024).
- <https://www.sozcu.com.tr/meral-aksener-buraya-biden-ve-putin-gelecek-p30912> (20.03.2024).
- <https://www.sozcu.com.tr/tip-ten-hatay-karari-p33131> (21.03.2024).
- <https://www.sozcu.com.tr/sarigul-den-ahmet-akin-a-destek-p33141> (21.03.2024).
- <https://www.sozcu.com.tr/abd-den-israil-e-uyari-yalnizlasma-riski-artar-p33434> (22.03.2024).
- <https://www.sozcu.com.tr/iyi-partili-genclerden-mansur-yavas-a-destek-p30640> (22.03.2024).
- <https://www.sozcu.com.tr/abd-de-federal-hukümetin-kapanmasi-engellendi-p33611> (23.03.2024).
- <https://www.sozcu.com.tr/erkan-bas-gokhan-zan-olayinin-perde-arkasini-ilk-kez-sozcu-tv-de-anlatti-p33607> (23.03.2024).

<https://www.sozcu.com.tr/akp-ve-yrp-nin-plaka-savasi-yrp-liler-belgelerle-acikladi-p33691>
(24.03.2024).

<https://www.sozcu.com.tr/akp-de-2-sanliurfa-krizi-p33643> (24.03.2024).

<https://www.sozcu.com.tr/erdogan-dan-erbakan-a-sert-sozler-cambaz-p33935> (25.03.2024).

<https://www.sozcu.com.tr/aksener-den-erdogan-a-emeklilerle-igili-cagri-p33973> (25.03.2024).

<https://www.sozcu.com.tr/ince-turkiye-ye-3-a-yi-oneriyoruz-p34182> (26.03.2024).

<https://www.sozcu.com.tr/chp-den-sahte-brosur-aciklamasi-asil-suc-bunlarin-dagitilmasi-p34152>
(26.03.2024).